

Espoon kaupunki

Nupurinranta 3

Luontoselvitys 2022

14.12.22

Luontotieto Keiron Oy

KEIRON

Hanke: Espoo Nupurinranta 3 ak-muutos, luontoselvitys 2022

Toimeksiantaja: Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, Katariina Peltola

Valmistumispäivä 14.12.2022

Teksti ja kuvat © Luontotieto Keiron Oy 2022

Tekijät: Janne Koskinen, Susanna Pimenoff

Pohjakartat © Espoon kaupunki 2022

Kansikuva: Nupurinranta 3:lta avautuva järvinäkymä lounaaseen

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Taustatiedot.....	1
3	Kartoitusmenetelmät.....	3
3.1	Luontotyyppien ja kasvillisuuden kartoitus	3
3.2	Linnuston kartoitus.....	3
3.3	Liito-oravan kartoitus.....	4
3.4	Viitasammakon kartoitus	4
4	Kohteiden arvottamisen perusteet.....	5
5	Luontotyytit ja kasvillisuus	7
5.1	Kaava-alue.....	7
5.2	Kaava-alueen lähiympäristö	10
6	Pesimälinnusto	11
6.1	Vaikutusalue.....	11
6.2	Vesi- ja rantalinnusto.....	11
6.3	Metsien ja kulttuuriympäristöjen lajit	13
6.4	Muut lintuhavainnot.....	14
7	Liito-orava	15
8	Viitasammakko.....	16
9	Muu lajisto ja vieraslajit.....	17
10	Johtopäätökset ja suositukset.....	18
11	Lähteet	19

1 Johdanto

Luoteis-Espoossa on rakennettu uusi asuinalue Nupurinkartano Nupurinjärven itäpuolelle Nupurin tilan maille. Nupurin tilaan kuuluu vanha rantasauna osoitteessa Nupurinranta 3. Maanomistaja on hakenut Nupurinranta 3:n kiinteistölle kaavamerkinnän muutosta, jossa tavoitteena on asuinrakentaminen. Nykyinen kaavamerkintä P-2 mahdollistaa kaupallisen saunatoiminnan, mutta sauna on tällä hetkellä yksityiskäytössä.

Tämän luontoselvityksen tavoitteena on tuoda esille kaava-alueen luonnon piirteitä ja osoittaa arvokkaat luontokohteet. Lisäksi työssä käsitellään myös Nupurinjärven luontoarvoja, koska kaavan vaikutusalue kohdistuu järveen. Tässä luontoselvityksessä on kartoitettu luontotyyppejä ja kasvillisuutta, pesimälinnustoa, liito-oravaa ja viitasammakkoa. Selvitysalueen laajuus vaihtelee hiukan lajiryhmittäin, koska mahdollinen vaikutusalue on rajattu häiriövaikutuksen mukaan.

Toimeksiantajan yhteyshenkilönä on toiminut maisema-arkkitehti Katariina Peltola Espoon kaupungilta. Hänen lisäksi työn ohjausryhmään ovat kuuluneet arkkitehti Sonja Sahlsten Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksesta ja ympäristöasiantuntija Ari Turula Espoon ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksesta.

Luontoselvityksen maastotyön ja raportin on laatinut Luontotieto Keironin työryhmä, johon ovat kuuluneet biologit, FM Susanna Pimenoff (luontotyyppit, liito-orava, viitasammakko) ja FT Janne Koskinen (linnusto) sekä linnustoasiantuntija MMK Hannu Holmström. Työtä on ohjannut biologi, FM Susanna Pimenoff Luontotieto Keiron Oy:stä. Raportin kuvat ovat Susanna Pimenoffin.

2 Taustatiedot

Selvitysalue sijoittuu Espoon länsiosaan Nupurinkartanoon ja kaava-alue Nupurinjärven itärannalle osoitteeseen Nupurinranta 3. Selvitysalue on Nupurintien ja Turunväylän välissä.

Kuva 1 Punaisella esitetty kaava-alue ja sen ympärille 100 m puskurilla muodostettu selvitysalue sijaitsee Turunväylän ja Nupurintien välissä, Nupurinjärven kaakkoisrannalla.

Nupurinjärvellä tai sen lähiympäristössä ei ole luonnonsuojelualueita. Nupurinranta 3:sen kiinteistön käsittävällä kaava-alueella ei ole luonnonsuojelulain, metsälain tai vesilain suojelamia kohteita.

Lajitietoportaali (laji.fi) on tietoja yhteensä 190 lajista Nupurinjärven lähiympäristössä. Valtaosa ilmoitetuista lajeista on hyönteisiä ja havainnot ovat vuosilta 2015-2016. Mikään havainto ei osu kaava-alueelle. Havainnot painottuvat Nupurinjärven länsipuolelle ja eteläiselle luhdalle.

Nupurinranta 3:n kiinteistö on sidoksissa Nupurin tilaan, joka taas on maanviljelyksellään muokannut Nupurinjärven maisemaa pitkään. Nupurin tila on perustettu jo 1500-luvulla Gumbölen kartanon takamaille. Tila on sen jälkeen ollut jonkun aikaa osa Espoonkartanoa. Siitä tuli säätyläisomisteinen tila jo 1780-luvulla (Härö 1991). Tilan pihapiirissä kasvaa Suomen suurimpiin lukeutuva lehtosaarni (Kauppila ym. 2021).

Nupurinranta 3:een sijoittuva sauna on vanha hirsirakennus, joka on ollut paikallaan jo vuoden 1958 peruskartassa. Siihen aikaan sauna on ollut Nupurin tilan käytössä. Lomayhtymä rakensi Nupurin tilan yhteyteen 1960-luvulla Turuntien motellin, jonka

asiakkaat käyttivät rantasaunaa. Tuolloin saunan kaakkoispuolella on ollut myös toinen rakennus, joka on nyttemmin purettu. Sauna on nykyisin Nupurin tilan yksityiskäytössä.

3 Kartoitusmenetelmät

3.1 Luontotyyppien ja kasvillisuuden kartoitus

Esityönä alueen luontotietoihin perehdyttiin tutustumalla kaupungin ortokuvaan ja avoimiin aineistoihin.

Kasvillisuutta kartoitettiin 24.8.2022. Elinympäristöt luokiteltiin metsätyyppeihin ja muihin luontotyyppeihin Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018 –julkaisua soveltaen (Kontula & Raunio 2019). Metsiä arvotettiin mm. puuston iän, rakenteen ja luonnontilaisuuden perusteella. Kasvillisuuden yleispiirteet kartoitettiin luontotyyppiä määritettäessä. Yleiset ja havaitut huomionarvoiset kasvilajit kirjattiin, mutta selvityksen tavoitteena ei ollut laatia kattavaa putkilokasvilistaa.

Maastokarttana käytettiin Espoon kaupungin laatimaa vektoripohjaista pohjakarttaa mittakaavassa 1:2000. Kuviodien rajaamisessa käytettiin apuna GPS-paikanninta, jolta siirrettiin lokitiedot paikkatieto-ohjelmaan.

3.2 Linnuston kartoitus

Selvitysalueen linnusto laskettiin Koskimiehen ja Väisäsen (1988) kuvaamaa kartoitusmenetelmää soveltaen. Tavoitteena oli selvittää kaava-alueen ja vaikutusalueen merkittävä pesimälajisto. Alle hehtaarin kokoiselta kaava-alueelta kartoitettiin kaikki pesivät linnut. Kaavan vaikutusalueelta kartoitettiin merkittävät lintulajit kuten uhanalaiset, lintudirektiivin lajit tai muuten vähälukuiset lajit. Tämän lisäksi järven pesivä vesi- ja rantalinnustoa selvitettiin pistelaskentamenetelmällä rannalta. Vesilinnusto laskettiin kolmesta pisteestä. Myös yöllä käytiin kuuntelemassa mahdollisia yö- ja hämääksiaktiivisia lintulajeja.

Laskennat suoritettiin 13.5., 1.6., 20.6. (jota jatkettiin 21.6.) sekä yölaulajiin keskittynyt lyhyt käynti 1.7.2022. Laskennoissa keskityttiin erityisesti pesiviin vesi- ja kosteikkolajeihin. Lepäilevät vesilinnut ovat tyypillisesti siirtyneet toukokuun puolenvälin jälkeen eteenpäin, ja kesäkuussa vesistöillä tavataan valtaosin vain niiden pesiviä yksilöitä. Juhannuksen aikoihin vesilintupoikueet ovat jo melko hyvin havaittavissa. Lisäksi viitasammakkokartoituksessa merkittiin ylös havaitut merkittävät lintulajit.

Lintujen parimäärä arvioitiin yhdistämällä kartoituslaskennan tulokset kokoamalla lajikohtaiset havainnot erilliselle kartalle. Tällä tavalla yhdistetyt havainnot kuvaavat lajikohtaisesti pysyvien reviirien sijainnit sekä parimäärän. Lajikohtaisten reviirien

tulkinnassa huomioitiin erityisesti kaikki reviirin pitoon viittaava käyttäytyminen. Reviirien tulkinnassa huomioitiin myös löydettyjen pesien sekä maastopoikueiden sijainnit. Reviiriksi tulkittiin useassa eri laskennassa samalla paikalla havaittu koiras tai pari, tai yhdeltä laskentakäynniltä selkeä reviiriin tai pesintään viittaava havainto.

Kuva 2 Nupurinjärvi on vesilinnustolle ulkoisesti soveltuvan näköinen. Kuvasuunta luoteeseen.

3.3 Liito-oravan kartoitus

Liito-oravan esiintyminen todetaan ulostepapanoiden perusteella. Maastossa etsitään papanoita liito-oravien suosimien suurten puiden, yleensä kuusten ja haapojen juurilta. Maastotyö tehdään papanoiden löytämisen kannalta parhaiten soveltuvaan aikaan keväällä. Maastossa käytiin toukokuun alussa, jolloin myös arvioitiin Nupurinjärven jäätilannetta lintulaskennan oikeaksi ajoittamiseksi.

Papanoita etsittiin kaava-alueelta ja sen välittömästä lähiympäristöstä suurten kuusten tyviltä ylärinteestä, jossa ei kasvanut lehtipuita. Lehtipuita kasvava rantametsä oli kartoitusajankohtana sulavan jään peitossa eikä sitä voinut kartoittaa. Lisäksi pyrittiin löytämään kolopuita. Apuna käytettiin GPS-laitetta, jonka osoittama sijainti voi metsäisessä ympäristössä heittää $\pm 2 - 10$ m.

3.4 Viitasammakon kartoitus

Viitasammakoita kartoitettiin maastossa sammakoiden kutuaikaan keväällä Sierlan (2004) ja Niemisen ym. (2017) ohjeistusten mukaisesti. Kartoitus tehdään havain-

noimalla sammakoiden kutuääntelyä. Kutuinto voi vaihdella eri päivinä mm. sääolosuhteiden mukaan eikä kutu tapahdu samanaikaisesti kaikkialla, vaan ajoitus riippuu esim. veden lämpötilasta. Tästä syystä luotettavan kartoituksen tekemiseksi tarvitaan useita kartoituskertoja, jolloin todennäköisyys havaita kutevia sammakoita nousee.

Kartoittaja kävi maastossa 10.5. ja 20.5.2022, jonka lisäksi lintulaskija kartoitti sammakoita 1.6 aamusta lintulaskennan ohessa. Havainnointiaika oli keskiyöllä, jolloin Turunväylältä kantautuva kova liikennemelu oli vähäisempää.

Taulukko 1. Kartoitusolosuhteet keväällä 2022:

Päivä	Aika	Lämpötila	Tuuli
10.5.	23:00-00:00	+ 9 puolipilvinen	3 m/s
20.5.	23:40-00:15	+ 5 kirkas	3 m/s
1.6.	6:00-7:30	+ 4 puolipilvinen	4 m/s

4 Kohteiden arvottamisen perusteet

Ensisijaisesti arvotuksessa huomioidaan voimassa oleva lainsäädäntö ja sen asettamat vaatimukset elinympäristöjen rajauksille. Huomioitavia lakeja ovat luonnonsuojelulaki (29 §), vesilaki (2. luku 11 §) ja metsälaki (10 §). Lisäksi arvotuksessa huomioidaan kaikista kartoitetuista tai tiedossa olevista lajiryhmistä tehdyt havainnot ja tulkinnot. Kohteen edustavuus ja luonnontilaisuus vaikuttavat arvotukseen molempiin suuntiin. Edustavuus määritellään tapauskohtaisesti, sillä se ei ole sama erilaisien lajesiintymien tai elinympäristöjen osalta. Ekologiset yhteydet vaikuttavat arvotukseen, lisäten arvoa, jos kohteella on tärkeä ekologinen yhteys tai se muodostaa ekologisen verkoston ydinalueen.

Kohteiden edustavuutta ja luontoarvoa arvioitaessa käytetään seuraavaa kirjallisuutta:

- Espoon kaupungin LUMO-luokitus 07/2021
- Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi (Mäkelä & Salo 2021)
- Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle, ns. LAKU – kriteerit (Uudenmaan liitto 2012)
- luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt (Nieminen ym. 2017)
- Suomen uhanalaiset luontotyyppit LuTu (Kontula & Raunio 2018)
- lajien uhanalaisluokittelu (Hyvärinen ym. 2019)
- Ekologinen verkosto ja yhteydet (Väre & Krisp 2005)

- Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen mukainen lepakkoalueiden arvotus v. 2012 (SLTY, 2012)

Liito-oravakohteiden arvottamisen perusteet

Kohteet arvotettiin tehtyjen havaintojen ja ulkoisten piirteiden perusteella kolmeen luokkaan: ydinalue, elinalue sekä soveltuva metsä. Kiteytettynä kohteet kuvaillaan seuraavasti:

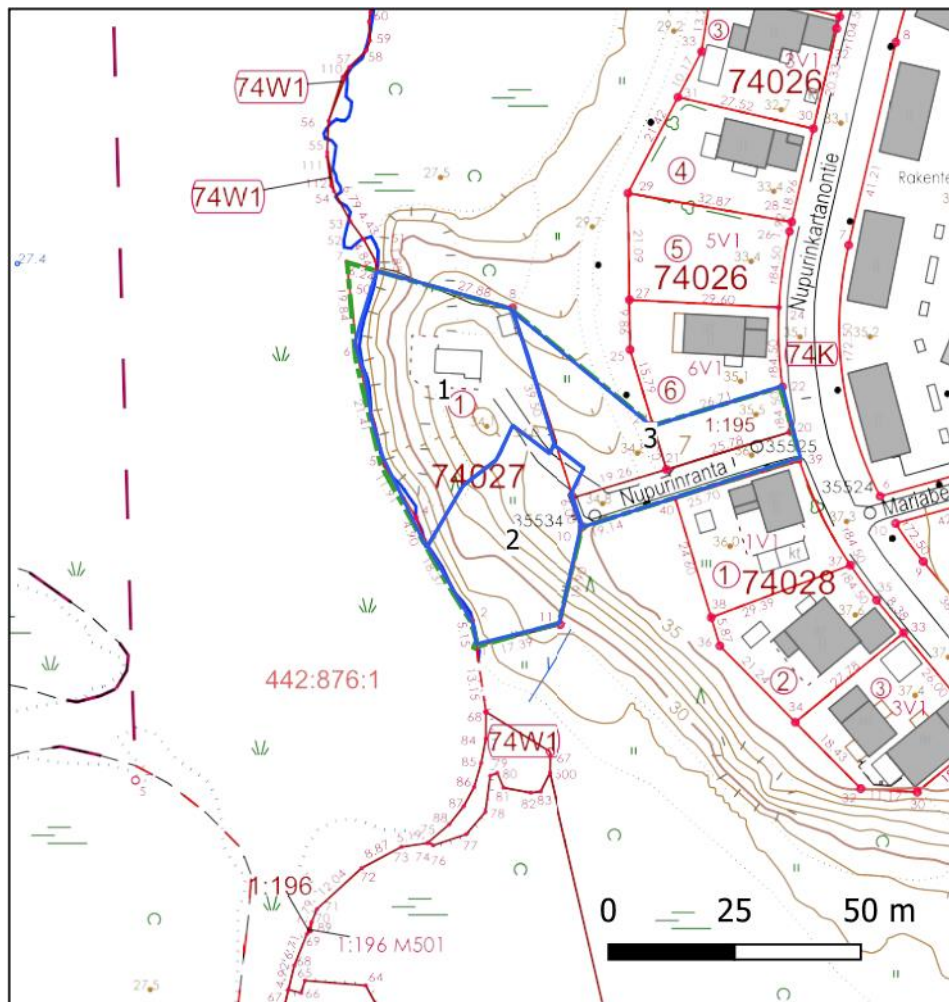
- 1) Ydinalue. Alue, jolta löydettiin liito-oravan jätöksiä ja joka puuston sekä muiden ominaisuuksien osalta on liito-oravalle erittäin tärkeä osa elinpiiriä. Ydinalueella sijaitsee liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka, joka on tiukasti suojeltu (LsL 49 §). Ydinalueelta löytyy yleensä pesäpuu tai ainakin kolopuu.
- 2) Elinalue. Rajausta on puustonsa ja muiden ominaisuuksien perusteella osa liito-oravan elinpiiriä. Rajaukselta on tehty kartoituksessa yksittäisiä papannahavainlöyntejä.
- 3) Soveltuva metsä. Metsän ominaisuuksien perusteella liito-oravalle soveltuva metsä, josta kartoitusajankohtana ei löytynyt liito-oravan papanoita. Kohde voi tulla liito-oravan asuttamaksi lähitulevaisuudessa, jolloin siitä tulee ydinalue tai elinalue. Soveltuvat metsät voivat olla ominaispiirteiltään keskenään varsin erilaisia kuten vanhempi kuusivaltainen sekametsä, lähinnä liito-oravan ruokailualueeksi soveltuva, lehtipuuvaltainen metsikkö tai nuorehko tasaikäinen kuusikko. Tulevaisuudessa kohteelta voi löytyä liito-oravan papanoita, koska siihen on puustoiset yhteydet.

5 Luontotyytit ja kasvillisuus

5.1 Kaava-alue

Kaava-alueella on korkealle rantakalliolle rakennettu sauna ja sen aidattu pihapiiri Nupurinjärven itärannalla. Kaava-alueen kasvillisuuteen on vaikuttanut pitkään jatkunut virkistyskäyttö. Kaava-alue on jaettu kolmeen kuvioon (ks. kuva 3), joiden luonnonpiirteet kuvaillaan alla.

Kiinteistön pohjoinen luontotyyppi kuviolla 1 on lähinnä kalliometsä, jolla kasvaa vanhoja mäntyjä. Saunan edessä kallio on paljas ja siinä kasvaa mm. ahosuolaheinää ja katajaa. Muualla rinteessä kasvaa mustikkaa, kieloa, puolukkaa ja matalia heiniä. Puustossa on enimmäkseen eri-ikäisiä ja kitukasvuisia mäntyjä sekä suuri mäntykelo. Lisäksi laidoilla kasvaa yksi valtava kuusi, useita todella järeitä koivuja, pienempiä koivuja ja pihlajia. Pihlajavesakko on runsas.

Kuva 3 Kaava-alueelta rajatut elinympäristöt numeroituina.

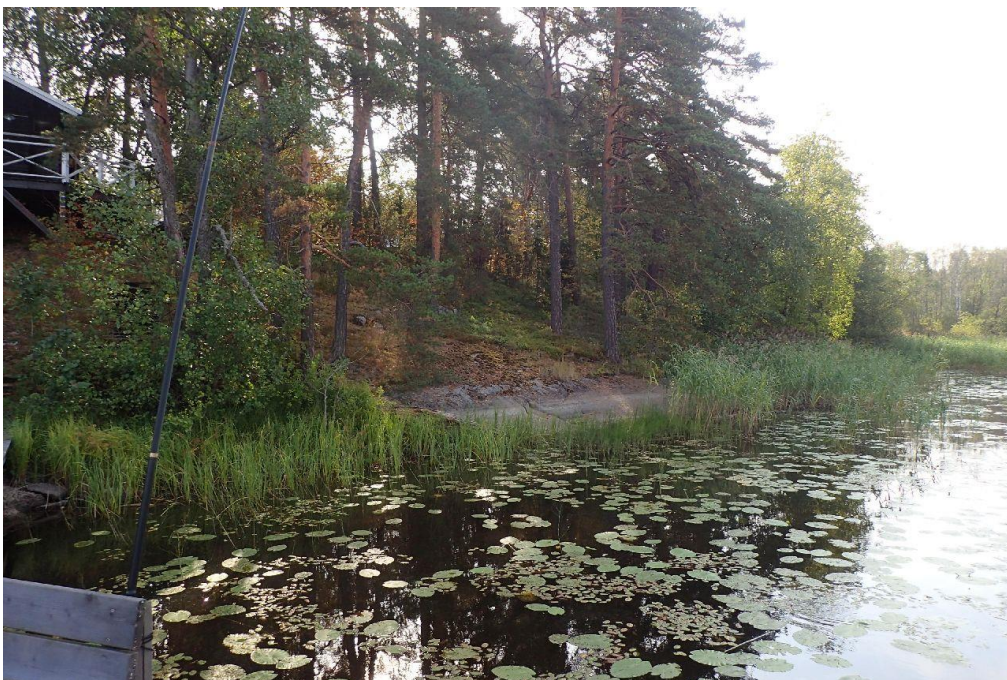
Kuva 4 Kaava-alueen pohjoisreunan heinittynyttä kalliota (kuvio 1), suuri kataja talon laidalla ja vähän leppiä rannassa. Kuvasuunta lounaaseen.

Kiinteistön eteläosa kuviolla 2 on jyrkkää rinnettä ja loivempaa rantatörmää. Rinteen yläosassa kasvaa joitakin järeitä mäntyjä ja rannassa nuoria lehtipuuta. Rinnettä alas johtavan tien ympärillä on joutomaalle tyypillistä kasvillisuutta, joka lienee peräisin aiemman rakennuspaikan pihapiiristä. Sitä voisi luonnehtia tuoreeksi heinäniityksi, joka on rehevöitymisen seurauksena kasvamassa umpeen. Niittylajiston edustavimpia kasvilajeja ovat ahdekaunokki, mäkikuisma ja siankärsämö, mutta nämä ovat hyvin harvalukuisia. Runsaita lajeja edustavat korkeakasvuiset heinät, rehevyyttä ilmentävät pelto-ohdake, pujo, keltamo ja nokkonen. Seassa kasvaa myös vadelma ja harvalukuisesti vieraslajia komealupiinia. Kuvion pohjoisrajalla on myös mustikka-varvikkoa, jonka seassa kasvaa kieloa, rohtotädykettä ja heiniä.

Kuva 5 Kaava-alueen eteläosan rinnettä (kuvio 2) ja kuvan oikeassa laidassa rantaluhtaa, joka on jo kaava-alueen ulkopuolella. Kuvasuunta lounaaseen.

Rannassa kasvaa kapea vyöhyke erikokoisia tervaleppiä ja vedenpinnan tason vaihtelua sietävää luhtakasvillisuutta. Kapeaa rantakaistaletta ei ole rajattu omaksi kuviokseen. Nupurinjärvi tulvii voimakkaasti ainakin keväisin, josta on selkeä veden ylärajan merkki rantakallion sammalien esiintymisessä. Vesirajalla on enimmäkseen järviruokoa ja suuria saroja, järvikortetta, myrkkyykeisoa sekä vähän terttualpia ja maan puolella siniheinää.

Kuva 6 Kaava-alueen ranta muodostuu kalliosta, jossa on nähtävissä tulvan yläraja. Kuvasuunta kaakkoon.

Aidatun pihapiirin itäpuolella kaava-alueeseen kuuluu pienialainen maakaistale, joka sijoittuu vastikään rakennettujen pientalojen väliin (kuvio 3). Tämä kuvio on joko korkeakasvuista heinäniittyä uuden kävelyreitin länsipuolella tai paljaalle maalle kehittynyttä joutomaa- ja niittykasvillisuutta.

5.2 Kaava-alueen lähiympäristö

Kaava-alueen pohjois- ja eteläpuolella esiintyy Nupurinjärven rantaluhtaa kapeana vyöhykkeenä. Lähiympäristö eroaa merkittävästi korkealle sijoittuvasta kiinteistöstä. Rantaluhta on tyypiltään metsäluhtaa ja pajuluhtaa. Metsäluhdassa kasvaa koivua ja tervaleppiä sekä pajuja. Aluskasvillisuus on korkeaa ja rehevää. Ylimmän rantavyöhykkeen tyyppilajeja edustavat mesiangervo, korpikaisla ja nurmilauha.

Kaava-alueen laiturin ympärillä kasvoi vesikasveista uistinvitaa, lummekasveja, järvikortetta ja palpakkoa. Vesi oli kevättulvan aikaan savisameaa ja loppukesästä tummaa.

Kuva 7 Rantaluhtaa kaava-alueen pohjoispuolella.

Nupurinjärvi on tummavetinen järvi, johon virtaa vettä Nuuksion Pitkäjärvestä Brobackaan kautta ja useista järveen laskevista ojista ja purosta. Nupurinjärvi on 27,2 metriä meren pinnan yläpuolella. Vesi jatkaa matkaansa kaava-alueen eteläpuolelta Mustapuron kautta Svartbäckträsketiin. Korkeuseroa Pitkäjärvellä ja Nupurinjärvellä ei käytännössä ole kuin 10 cm ja sama loivuus toistuu Svartbäckträsketin osalta, joka on korkeusasemaltaan 27,1 metriä mpy.

Ajoittainen järven tulviminen on voimakasta, ehkä suuren valuma-alueen ja alajuoksun veden säännöstelyn takia. Vedenpinta vaihtelee arviolta ainakin metrin. Nupurinjärven länsiranta ja eteläosa on alavaa luhtaa, joten tulva peittää suuren pinta-

alan. Kaikki viljelykelpoiset maat järven länsi- ja eteläpuolella ovat olleet joko peltoina tai niittyinä vuoden 1956 ilmakuvan perusteella. Myös tuolloin tulvaniittyjä ja luhtia on nähtävissä. Sen jälkeen viljelysmaa on pienentynyt huomattavasti ja lehtipuusto on vallannut leveän vyöhykkeen lähes kauttaaltaan. Umpeenkasvu on kiihtynyt 2010-luvulla, koska sarkaojia ja avomaata on vielä nähtävissä vuoden 2010 ilmakuvassa, mutta ei enää vuonna 2021. Vuoden 2021 ilmakuvassa avomaata näkyy oikeastaan vain itärannalla ja kauempana luoteessa asutuksen yhteydessä.

6 Pesimälinnusto

6.1 Vaikutusalue

Lintulaskennan tavoitteena oli koota tietoa kaava-alueen vaikutuspiirin linnustosta kaavan vaikutusten arvioinnin tarpeisiin. Kaava-alueen linnusto laskettiin, mutta laskentaa ulotettiin myös Nupurinjärven eteläiseen ja lounaiseen luhtaan sekä Nupurinjärven vesilinnustoon. Koko järven ja luhdan linnustosta ei kuitenkaan tällä laskennalla voi arvioida tarkkoja parimääriä.

Kaavan vaikutusalue arvioitiin yltävän kaavasta noin 100 metriä suuntaansa maalin-tujen osalta. Tätä kauempana pesivät maalinnut tuskin häiriintyvät merkittävästi Nupurinranta 3:n käytöstä.

Häiriöiden vaikutusalueeksi arvioitiin vesilintujen osalta koko järvi. Vain merkittävät vesilinnut arvioitiin. Merkittäviksi on tulkittu uhanalaiset, lintudirektiivin liitteen I-lajit ja Suomen kansainväliset vastuulajit.

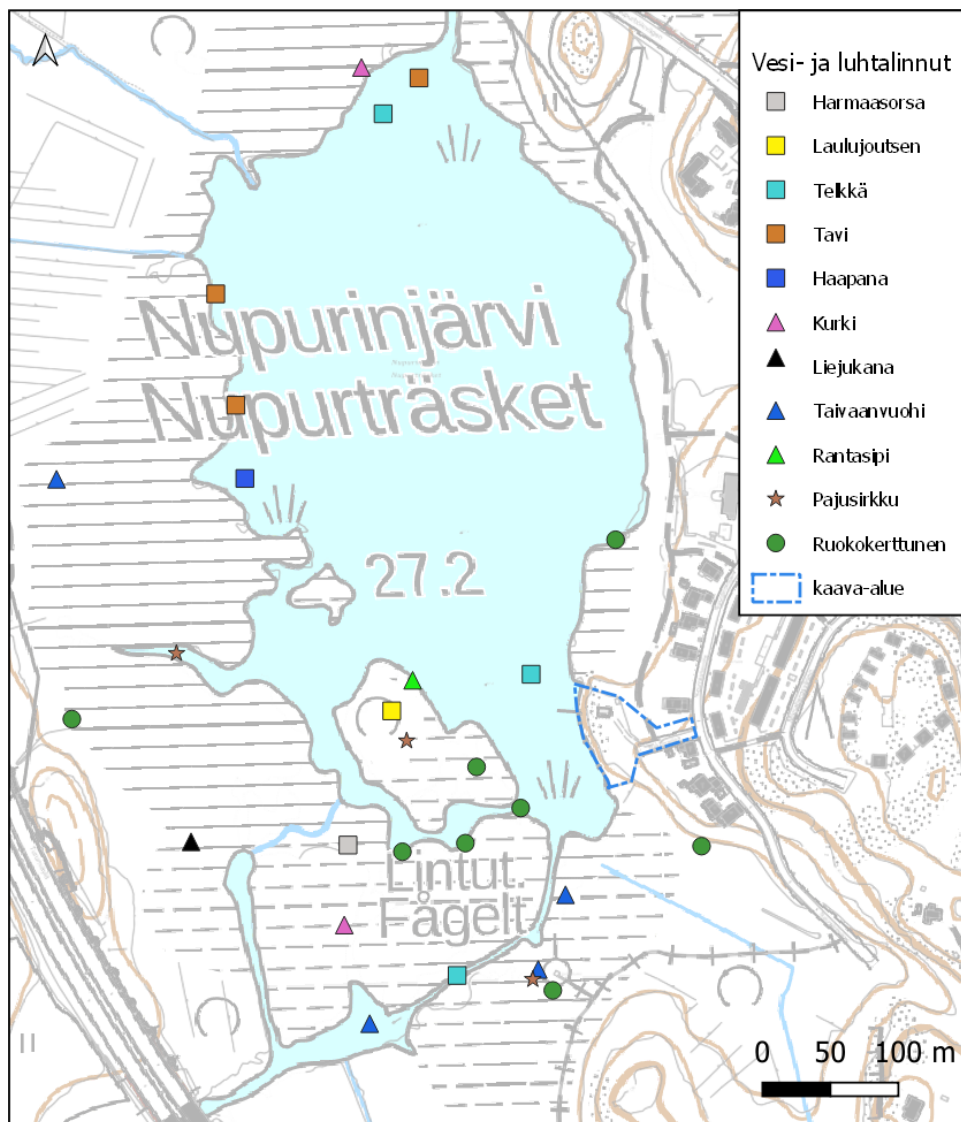
6.2 Vesi- ja rantalinnusto

Nupurinjärven linnustolliset arvot muodostuvat vesi- ja rantalinnustosta. Näiden suhteen Nupurinjärven rakennepiirteet – matala, suojainen ja ruovikkoinen järvi – ovat lähtökohtaisesti hyvät. Käytännössä tilanne on erilainen: läheisen Turunväylän voimakas meluvaikutus heikentää Nupurinjärven linnustollista arvoa todennäköisesti paljon. Rantojen rakentamisen suhteen tilanne on linnuille hyvä, koska vesirajan lähellä on vain rantasauna.

Nupurinjärven pesimälinnustossa korostuvat melko tavalliset vesilinnut. Vesilintujen vähyys on melko yllättävää, sillä järvi itsessään vaikuttaa pintapuolisesti erinomaiselta. Sinisorsan lisäksi laskennoissa havaittiin laulujoutsen, harmaasorsa, haapanoita, telkkiä ja jokunen tavi, mutta esimerkiksi tukkasotkaa ei havaittu.

Ranta- ja luhtalinnuston suhteen Nupurinjärvi on hyvä ympäristö. Viitakerttunen, punavarpuksen, taivaanvuohi ja kurki ilmentävät rantaluhtien hyvää tilaa. Silmälläpidettävä ruokokerttunen oli melko tavanomainen järven eteläisellä luhdalla. Rantaluhtien

koko linnustoa ei kuitenkaan tarkemmin selvitetty, joten luhtalajiston arviot ovat minimiarvoja. Merkittävien lajien reviirien arvioituista keskipisteistä on koottu havainnot alla olevaan kuvaan 8.

Kuva 8 Vuoden 2022 laskennassa havaitut, merkittävät vesi- ja rantalinnut.

Vesilinnuista uhanalaiseksi luokitellaan haapana (vaarantunut VU), joita arvioitiin 1–3 paria. Yhden parin voimin pesivä laulujoutsen on lintudirektiivin liitteen I mukainen laji. Suomen kansainvälisiä vastuulajeja ovat haapana, telkkä (2-3 paria) ja tavi (3-5 paria).

Luhdalla pesivistä lajeista uhanalaisia on vaarantuneeksi luokiteltu liejukana ja silmälläpidettäväksi luokiteltu taivaanvuohi (3-7 paria). Lintudirektiivin liitteen I lajeista luhdalla pesii 1-2 paria kurkia. Suomen kansainvälisistä vastuulajeista havaittiin rantasipi (1-2 paria).

Liejukanoja havaittiin kahdesti alueen lounaiskulmassa yöllä huutelemassa. Lajin reviirimäärää on erittäin vaikea arvioida. Liejukana pesii ruovikoissa, osmankäämiköissä ja muissa tiheäkasvustoissa kosteikoissa, ja voi viihtyä jopa kaupunkien pienissä vesielementeissä ja kaupunkipuroissa.

Vieraslaji kanadanhanhella on ainakin yksi reviiri järvellä. Se sai ainakin kaksi poikasta.

6.3 Metsien ja kulttuuriympäristöjen lajit

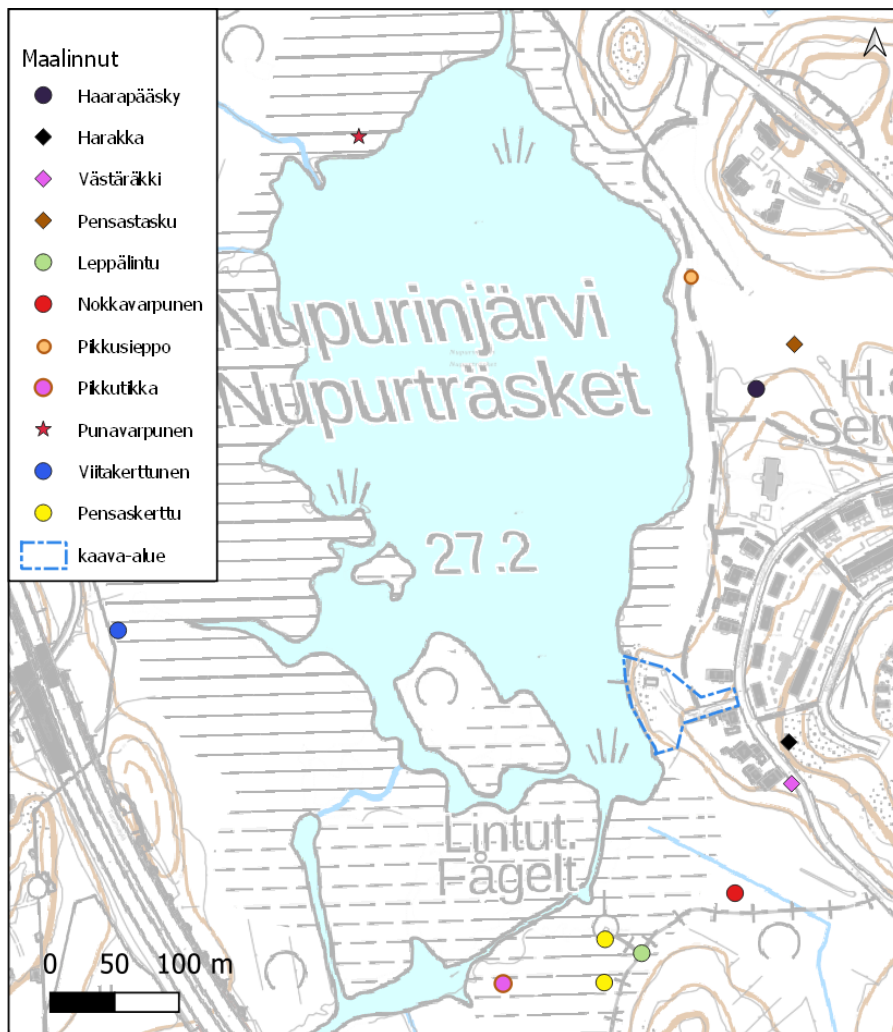
Nupurinranta 3:n kaava-alueen pesimälinnusto on hyvin vähäistä. Kaava-alueella pesi vain mustarastas sekä peippo; lisäksi aivan kaava-alueen rajauksen vieressä havaittiin silmälläpidettävä ruokokerttunen, jonka reviiri varmasti kattaa osittain myös kaava-alueen. Lisäksi kaava-alueen eteläpuolella pesii pajulintu.

Vuonna 2022 maalinnuston 100 metrin vaikutusalueella pesi harakka, taivaanvuohi, västäräkki, ruokokerttunen ja pajusirkku sekä satakieli. Pajusirkku on uhanalaisluokaltaan vaarantunut ja västäräkki silmälläpidettävä.

Nupurinjärven eteläosan luhtapensaikoissa tavataan kerttuja, pikkutikka ja muita rantametsien lajeja kuten silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltu pensaskerttu ja vaatelias nokkavarpunen. Lehtipuustossa ja rehevissä pensaikoissa viihtyvät myös punavarpunen (NT) ja satakieli, joka tavattiin Nupurinjärven luhta-alueelta pohjoisesta ja etelästä.

Nupurin tilan lähiympäristössä pesivät pensastasku ja haarapääsky, jotka ovat uhanalaisluokaltaan vaarantuneita.

Lintureviirien arvioidut keskipisteet esitetään alla olevassa kuvassa.

Kuva 9 Vuoden 2022 laskennassa havaitut merkittävät rantametsien ja kulttuurivaikuteisten ympäristöjen lintulajit.

6.4 Muut lintuhavainnot

Muut Nupurinjärven lähiympäristössä tehdyt merkittävät lintuhavainnot, jotka eivät liity suoraan kaava-alueeseen tai joihin kaavan ei voida tulkita vaikuttavan, ovat seuraavat:

Naurulokki (VU) ei pesi Nupurinjärvellä, mutta käyttää järveä ruokailualueenaan. Parhaimmillaan järvellä saalisteli noin 30 naurulokkia, jotka poistuivat etelään.

Lintudirektiivin liitteen I laji kalatiira liikkuu järvellä säännöllisesti 3-4 parin voimin; osa tiiroista todennäköisesti vain saalistelee. Tiirujen pesiä ei havaittu.

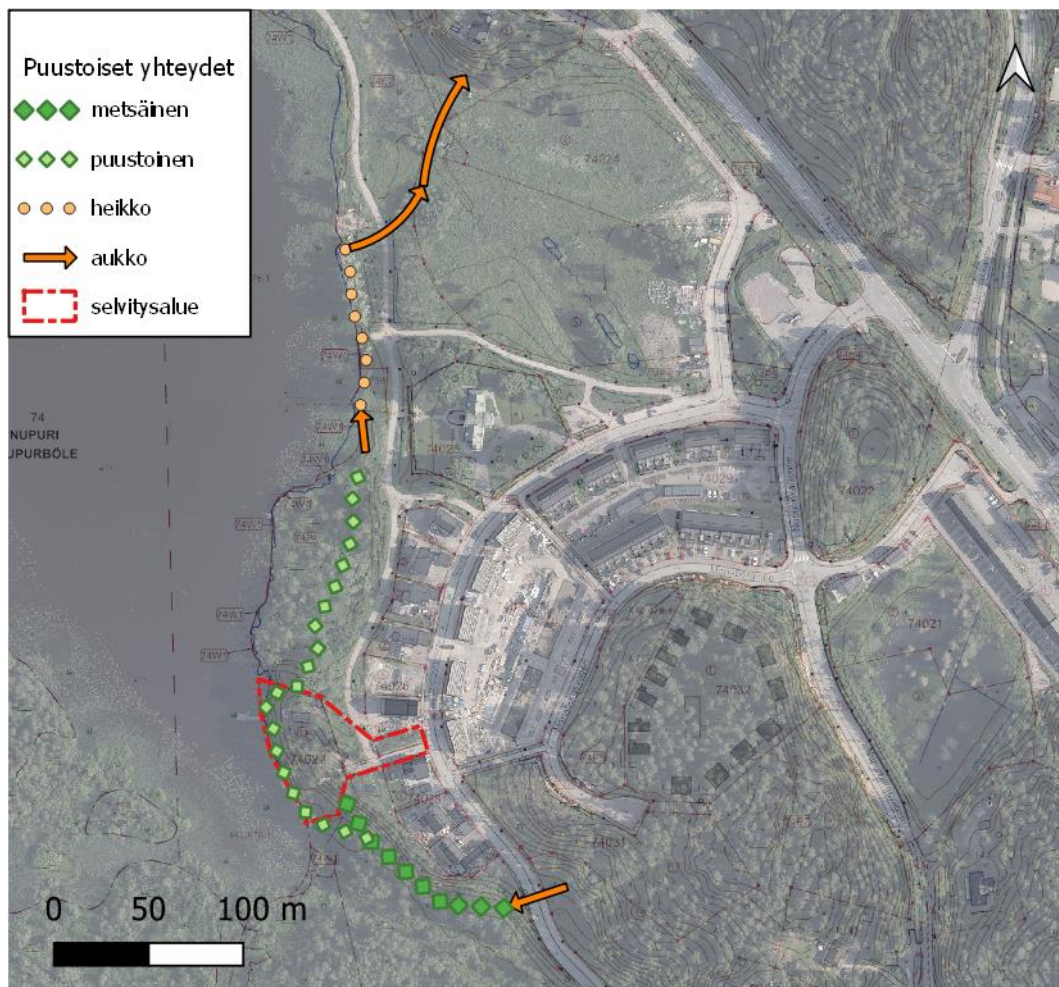
Pikkusieppo, 1 laulava kerran, muutolta pysähtynyt laiturin vieressä pesintään sopimattomassa paikassa.

7 Liito-orava

Liito-oravaa kartoitettiin keväällä 2022 kaava-alueelta ja sen lähiympäristöstä. Liito-oravasta ei tehty havaintoja.

Nupurinranta 3:n pihapiirin puusto ei ole liito-oravan kannalta merkittävää eikä edes kovin soveltuvaa. Puusto on osin väljää ja mäntyvoittoista, eikä kolopuita havaittu. Ylärinteessä piha-aidan vieressä kasvava suurikokoinen ja tuuhea kuusi voisi tulevaisuudessa ehkä olla liito-oravalle mahdollinen pesäpuu, jos sukulaislaji orava ensiksi rakentaa siihen risupesän. Kuusi näytti hyväkuntoiselta ikäisekseen. Ympäröivä puusto ei kuitenkaan ole liito-oravalle kovin houkutteleva.

Kaava-alueen puusto on kookasta ja sen kautta liito-orava pystyy siirtymään helposti kaava-alueen läpi. Nupurinjärven itäranta on puuston osalta aukkoinen. Liito-oravan saattaa olla vaikeaa liikkua puustoisia yhteyksiä pitkin etelästä pohjoiseen Nupurinjärven itäpuolella, koska pellolle kasvaneet puuryhmät ovat toistaiseksi nuoria ja matalia. Tästä syystä kaava-alueen kookas puusto ei tällä hetkellä muodosta merkittävää ekologista yhteyttä.

Kuva 10 Puustoiset yhteydet kaava-alueen läpi vuoden 2022 tilanteen perusteella.

Kuva 11 Kaava-alueen puusto voi toimia liito-oravan ekologisena yhteytenä. Kuvan vasemmassa laidassa on kapea rantavyöhykkeen leppärivi ja ylärinteessä järeitä mäntyjä. Kuvasuunta pohjoiseen kaava-alueen eteläosasta.

8 Viitasammakko

Viitasammakosta kaava-alueella ei ole aiempia havaintoja. Lähellä olevasta Nupurista on aiempia havaintoja viitasammakosta Nupurin kaava-alueen luontoselvityksistä (Luontotieto Keiron 2020, Ympäristösuunnittelu Enviro 2017).

Viitasammakoiden kutupaikat ovat luonnonsuojelulain 49 § nojalla suojeltuja lisääntymispaikkoja. Niitä ei saa heikentää tai hävittää. Se tarkoittaa, ettei näitä muokkaa- vaa maankäyttöä saa sijoittaa paikoille tai niiden vaikutusalueelle. Käytännössä lampareiden vesitalous tulee pysyä ennallaan ja veden laatu hyvänä (Nieminen ym. 2017).

Viitasammakkoa kartoitettiin Nupurinjärven rantaluhdalta kolmella kartoituskierröksellä. Viitasammakon soidinääntelystä ei tehty yhtään havaintoa. Tulos on melko luotettava.

On todennäköistä, ettei Nupurinjärven eteläosassa ole ainakaan suurta viitasammakoiden soidinkeskittymää, koska se olisi pitänyt tulla havaituksi kolmella laskentakierroksella. Äänten havainnointia on vaikeuttanut Turunväylältä varsinkin lehdettömään aikaan kantautuva kova liikennemelu. Melun häiritsevyyden vähentämiseksi kartoituskierröksistä kaksi suoritettiin keskiyön aikaan. Liikennemelu on silti voinut peittää alleen muutaman viitasammakkoyksilön soitimen, koska ääni ei kuulu kuin

15-25 m päähän. Tulvivalla rantaluhdalla ei voinut keväällä liikkua muutoin kuin pitkospuita pitkin. Kartoituspaikkoja oli kuitenkin useita ja siten havainnoinnin kattavuus voidaan katsoa riittäväksi.

Nupurinjärven kevättulva ylsi koko rantaluhdalle. Veden suuri määrä on mahdollistanut kalojen liikkumisen koko luhdalla, vaikka siellä on runsaasti pajukkoa. Viitasammakot karttavat lisääntymispaikkoinaan vesistöjä, jossa on sammakoiden nuijapäitä tai aikuisia saalistavia kaloja. Tämäkin seikka puoltaa näkemystä, ettei Nupurinjärven eteläosassa olisi viitasammakoiden lisääntymispaikkaa. Mikäli sellainen löytyy, se sijoittuu todennäköisimmin kivennäismaan läheisyyteen, johon kalat eivät enää pääse tulvan laskiessa. Siinä tapauksessa se on etäällä kaava-alueesta, jonka laituri on järven avovedessä.

Kuva 12 Nupurinjärven eteläosan pajuluhtaa näkyy kuvan oikealla puolella. Siellä olevasta tornista havainnoitiin luhdan mahdollista viitasammakon soidinääntelyä.

9 Muu lajisto ja vieraslajit

Haitalliseksi vieraslajiksi luokitelluista kasvilajeista havaittiin komealupiini, jota kasvoi harvalukuisesti kaava-alueen eteläosassa.

Vieraslajiksi luokiteltu kanadanhanhi pesi onnistuneesti järvellä.

10 Johtopäätökset ja suositukset

Nupurinranta 3:n kiinteistö on luontoarvoiltaan hyvin tavanomainen. Kaava-alueella ei sijaitse maankäytön suunnittelussa huomioitavia luontoarvoja luontotyyppien, kasvillisuuden, liito-oravan, viitasammakon tai pesimälinnuston suhteen. Läheiseltä Nupurinjärven rantaluhdalta ei havaittu viitasammakoiden soidinta.

Tässä raportissa on kartoitettu kaava-alueen ja jossain määrin myös Nupurinjärven pesimälinnustoa arvioidulla kaavan vaikutusalueella. Nupurinranta 3:n kiinteistön vaikutusalueella pesii jonkun verran vesilintuja, ranta- ja luhtalajeja. Linnusto oli yllättävän tavanomaista, koska Nupurinjärvellä on laajoine luhta-alueineen edellytyksiä rikkaalle linnustolle. Järven linnustollista arvoa heikentävät Turunväylältä laajalle kantautuva kova liikennemelu ja mahdollisesti jotkin muut, tuntemattomat tekijät.

Nupurinranta 3:n kiinteistön käytöstä mahdollisesti aiheutuvan häiriön ei tulkita vaikuttavan merkittävästi nykyiseen linnustoon.

11 Lähteet

- Espoon kaupunki 2022: Liito-oravatietokanta, rajapintapalvelu. Ote toukokuu 2022.
- Geologian tutkimuskeskus 2022: Maankamara-tietopalvelu, maaperätiedot. 20.10.2022. URL: <https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/>
- Hirvensalo, J. 2014: Ekologiset yhteydet ja viheralueverkosto Espoossa. – Espoon ympäristö-lautakunnan julkaisusarja 1/2014. 44 s. –
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Härö, E., Lehto, T. 1991: Espoon rakennuskulttuuri ja kulttuurimaisema. –Espoon kaupungin-museo. 2. tarkistettu painos. 302 s.
- Kauppila, A. ym. 2021: Vihreät jättiläiset Suomen suurimmat puut. – Dendrologian Seura Dendrologiska Sällskapet r.y. 260 s. 2 liitettä. ISBN 978-952-338-086-8
- Kontula, T. & Raunio, A., [toim.] 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luonto-tyyppien punainen kirja - Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. –Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Linnustoseurannan havainnointiohjeet. 2., uusittu painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.
- laji.fi 2022: Havaintotieto- ja lajitieto-portaali. –Suomen lajitietokeskus. Ote havainnoista 8.11.2022. URL <https://laji.fi/>
- Luontotieto Keiron Oy 2021: Nupurinkallion asemakaava, luontoselvitys 2021. –Julkaisematon raportti, Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, 28.12.2021. 72 s., 3 liitettä.
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. –Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47. 346 s. ISSN 1796-1726 (verkkoj.)
- Rönning, M., Ahopelto, L. & Lähteenmäki, T. 2021: Espoon ekologisen verkoston nykytila. – Espoon ympäristökeskus 76 s., 2 liitettä.
- Solonen, T., Lehtikainen, A. & Lammi, E. (toim.) 2010: Uudenmaan Linnusto. –Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa, Helsinki
- Uudenmaan liitto 2012: Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle (LAKU). –Uudenmaan liiton julkaisuja E199, 2012. s. 54. ISBN 978-952-448-342-1.
- Ympäristösuunnittelu Enviro 2017: Nupurinkallion kaava-alueen luontoselvitys 2017. –Julkaisematon raportti, Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, 43 s. ja 1 liite.